

האמנה לשיקום האדם עם נכות נפשית בקהילה

ספטמבר 2003

הקדמה: המועצה הארצית לשיקום נכי נפש בקהילה קיימת מתוקף חוק שיקום נכי נפש בקהילה, התש"מ - 2000. האמנה נוסחה על ידי המועצה כדי לכוון פעילויותיה למען שיקומם ושילובם של אנשים עם מוגבלות נפשית בקהילה ולאפשר להם להשיג דרגה מרבית של עצמאות ואיכות חיים, שמירה על כבודם ברוח חוק - יסוד כבוד האדם וחירותו וחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. אמנה זו מבוססת על העיקרון שכולנו בני אדם וכל אחד הוא פרט שונה מהאחר ושואף למימוש עצמי. ערכי האדם מבוססים בחיפוש הבלתי נלאה אחר חיים משמעותיים כפרט וכשייך למשפחתו ולסביבתו. חיפוש זה הוא תולדה של היות האדם יצור בעל מודעות עצמית המתפתחת תוך שיח עם עצמו ועם סביבתו החברתית הקרובה והרחוקה. לעתים קרובות מדי נמנעת מהאדם עם מוגבלות נפשית הבחירה וההכרה בזכותו למיצוי של הערכים האלה, מפני הפחד מהשונות שמוגבלות זו מייצגת ודחייתו עקב כך. אמנה זו מציגה הגדרה של שיקום נפשי וערכי שיקום מוסכמים אשר צריכים להנחות את פעילות המועצה וכל שותפיה ולהבטיח שחוק השיקום אמנם יאפשר לאדם עם המוגבלות לממש את זכותו למיצוי ערכיו וסיפוק צרכיו האנושיים הבסיסיים, כך שיוכל לחיות בקהילתו ככל אדם.

הגדרה: שיקום הוא תהליך הכולל פעילויות המבוססות על משאבים קהילתיים שמטרתן לחזק את השתתפות המשתקם ולקדם את רמת החלמתו בתחומים כמו: עולמו הפנימי, גופו, ניהול חיי יום יום, משפחה, תעסוקה, חברה, אזרחות, תרבות ולימודים. התהליך צריך להוביל לתכנית אשר תנוהל מתוך בחירה ומעורבות של המשתקם ותוך תמיכה וליווי של המסגרת המסייעת בשיקומו.

עקרונות השיקום:

1. תהליך השיקום מבוסס על ההכרה בשונות בין בני אדם תוך קבלת הערכים המשותפים להם, ועל האמונה ביכולתם להשתנות תמיד.
2. הזכות לחופש ולבחירה של האדם עומדת בבסיס התהליך.
3. תהליך השיקום מחייב קבלה של ערכי הדדיות ואחריות בין הפרט לחברה.

4. לאדם הזכות להגשמה עצמית תוך מימוש הפוטנציאל האישי שלו במשימות החיים במגוון רב של תחומים, ובהתייחסות אישית וייחודית לו.
5. העשייה והשיח הבין אישי בין כל בעלי הזיקה לשיקום (האדם, המשפחה, עובד השיקום, המטפל, השותפים) עומדים במרכזו של התהליך.
6. ההתייחסות האישית והייחודית לכל אדם מכוונת לאפשר למצות בכל זמן נתון את הפוטנציאל הטמון בכל אחד, בהתאם לערכיו, אמונתו, תרבותו, יכולותיו ושאיפותיו, וכן מוגבלויותיו.
7. יש ליצור נגישות וזמינות של מגוון הזדמנויות ומסגרות בקהילה כדי לאפשר לאדם המשתקם בחירה מיטבית בין המסגרות המאיימות לו והמאפשרות לו לממש את זכויותיו האזרחיות.
8. התמודדות עם מוגבלות נפשית בדרך כלל יוצרת את הצורך בקבלת מענים מתאימים עבור אותה מוגבלות על מנת לאפשר המשכיות והשתלבות של האדם בקהילה. המועצה מחויבת לדאוג לקיום מגוון רחב של מענים (בתחומים של תעסוקה, דיור, חברה ופנאי, יעוץ והדרכה למשפחות וכדומה) הזדמנויות עבור מטרות אלו.

הערה: הזכויות על פי האמנה יינתנו למטופל על פי ההסדרים הנוהגים במערכת הבריאות בהתאם לחוק.